

BOLALARDA O'TKIR LARINGOTRAXEIT KASALLIGINI ZAMONAVIY TEKSHIRISH USULLARI

Safoyeva Zebo Farxotovna

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

Samarqand Shahri

Anatatsiya. Bolalarda o'tkir stenozli laringotraxeitda organlar va tizimlarning funktsional buzilishlarining patogeneza asosiy ahamiyat nafas olish yetishmovchiligiga ega, bu tashqi, o'pka va to'qima nafas olish buzilishi, gipoksiya va gipoksemiya bilan namoyon bo'ladi. Gipoksiya va giperkapniya ta'siri ostida markaziy asab tizimining funktsional holati va tananing hayotiy faoliyatini neyro-gumoral boshqarish buziladi. Metabolik o'zgarishlar tanadagi eng muhim organlar va tizimlarning disfunktsiyasidan kelib chiqadi. Gaz almashinuvi va oksidlanish–qaytarilish jarayonlarining buzilishi, gipoksiya va gipoksemiya oksidlanmagan metabolik mahsulotlarning anaerob oksidlanishining faollashishiga olib keladi. Gipoksiya, bakterial toksinlar, buzilgan metabolik mahsulotlar va O'SLT bilan og'rigan bolalarda gemodinamikadagi o'zgarishlar ta'siri ostida hayotiy organlarning faoliyati buziladi. Ushbu o'zgarishlar jinsiy jarayonlar faolligining oshishi va qizil qon tanachalarining antioksidant himoya tizimlarini qayta qurish bilan birga keladi.

Kalit so'zlar: o'tkir laringotraxeit, O'RI, malon dialdegid, lipidlarning perekisli oksidlanishi.

O'SLT asosiy simptomlarning tez, odatda bir vaqtning o'zida rivojlanishi, klinikaning aniq dinamikasi bilan tavsiflanadi. Prognozni oldindan aytib bo'lmaydi: o'z-o'zidan yaxshilanish va tiklanishdan tortib, progressiv nafas etishmovchiligi fonida o'limga qadar. Kasallik O'RI belgilari fonida ham, aniq nafas olish belgilari va intoksikatsiyasiz ham laringeal stenoz epizodlarining takrorlanish tendentsiyasi bilan tavsiflanadi. [2,4]. O'SLT tashxisining soddaligiga va so'nggi o'n yil ichida erishilgan davolash yutuqlariga qaramay, tez destenozlovchi ta'sir va o'limni deyarli nolga kamaytirish imkonini beradi, ammo bu yorqin patologiyaning ko'plab muammolari hozirgacha hal qilinmagan. Shunday qilib, O'SLT kasalligi haqida juda kam va qarama-qarshi ma'lumotlar [5,9]. Bu, birinchi navbatda, umumiy va yoshga bog'liq kasallanish va ORI bakterial asoratlarning chastotasi qayd etilgan mahalliy hisobot hujjatlarida O'SLT bilan kasallanish ko'rsatkichining yo'qligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Ikkinchidan, kompensatsiyalangan hiqildoq stenoz bo'lgan bolalar, ayniqsa takroriy bo'lganlar, ko'pincha kasalxonaga yotqizilmaydi, balki uyda davolanadi. Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha ko'p yillik tajribaga ega bo'lgan holda, O'SLT da "og'ir" obstruktsiyalar chastotasi qayd etilgan (20-40%). Ba'zi olimlar

yashash joyining ekologik sharoitiga qarab har 100000 bolalar aholisiga 2,02 dan 6,43 gacha bo'lgan O'SLT epizodlarining chastotasini ko'rsatadi [3,7]

Materiallar va tadqiqot usullari. Tadqiqot 2020-2022-yillarda Samarqand viloyati tibbiyot birlashmasida kuzatilgan va qabul qilingan 150 nafar bolalarning klinik-laboratoriya tekshiruviga asoslangan. Tekshirilgan barcha bolalar O'SLT shakllari bo'yicha 2 guruhga bo'lingan.

Ushbu ishda eritrotsitlar membranalarida diyon konyugatining (DK) boshlang'ich mahsuloti va MDA malon dialdegidining (MDA) yakuniy mahsuloti bo'yicha lipidlarning perekisli oksidlanishi (LPO) darajasini aniqlash bo'yicha tadqiqotlar o'tkazildi.

Natijalar va ularni muhokama qilish.

Tadqiqot O'SLT bilan og'rigan bolalarning limfotsitlarida antioksidant tizimlarning progressiv yetishmovchiligi fonida erkin radikal jarayonlarning intensivligining oshishini, T- hujayra orqali immunitet tanqisligi namoyon bo'lishining chuqurlashishini aniqladi. Kasallikning qo'zg'alish davrida 1 - guruhdagi bemorlarda MDA darajasining sezilarli darajada ko'tarilishi 2,79±0,11 nmol/l gacha, 2-guruhda- 8,23±1,11, bu esa birinchi guruhda 2,33 marta va 2,9 marta nazorat guruhida oshganligini ko'rsatadi. Guruhlar bo'yicha va DK 1-guruhdagi bemorlarda 3,27±0,09 E/ml gacha, 2-guruhda esa 2,27 ± 0,09 guruh 5,61±0,69. Olingan natijalar LPO jarayonlarning sezilarli darajada faollashuvidan dalolat beradi. 1 – guruhda SOD darajasi 99,5% ga, 2-guruhda-99,6% ga kamaydi, bu limfotsitlar membranasidagi tarkibiy va funktsional o'zgarishlarni ko'rsatadi.

LOP va AOX tizimining faollashishi, buning natijasida lipid tarkibidagi o'zgarishlarning mavjudligi ushbu buzilishlarni tuzatishga qaratilgan terapevtik va profilaktika choralarini amalga oshirish uchun asosdir.

1-jadval

RSLT va BSLT bo'lgan bolalarda pro-va antioksidant tizimning faolligi

	Ko'rsatgichlar	Nazorat guruhi (n=30)	1 guruh (n=70)	2 guruh (n=50)
LOP	МДА, нмоль/л	2,79±0,11	6,51±0,22***	8,23±1,11***
	ДК, Е/мл	1,43±0,02	3,27±0,09***	5,61±0,69***
АОХ	СОД, Ед/мл	2,41±0,09	1,21±0,01***	1,01±0,01***
	КТ, Мкмоль/мг	11,55±0,77	7,96±0,31***	5,66±0,39***

Eslatma: * - nazorat guruhi ma'lumotlariga nisbatan farqlar muhim (*- P<0,05, * * - P<0,01, * * * - P<0,001)

Shunday qilib, olib borilgan tadqiqotlar bolalarda O'SLT da tanadagi antioksidant funktsiyalarning buzilishining muhim patogenetik rolini aniqladi. LOP-AOX tizimidagi o'zgarishlar limfotsitlar faoliyatining buzilishining etakchi mexanizmi

hisoblanadi. O'SLT da immunokompetent hujayralarning funktsional faolligini yo'qotish oksidlovchi va antioksidant tizimlarning nomutanosibligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. O'SLT patogenezi to'g'risidagi yangi ma'lumotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, LOP intensivligining sezilarli va uzoq muddatli o'sishi O'SLT shakllanishining eng muhim mexanizmi bo'lib, limfotsitlarning funktsional faolligini pasaytiradi, immunitet tanqisligining shakllanishiga va natijada kasallikning og'ir kechishiga olib keladi.

АДАБИЙОТЛАР

1. Круп у детей (острый обструктивный ларингит). МКБ-10 J05.0: Клинические рекомендации. М., 2014.
2. Полякова А.С., Бакрадзе М.Д., Таточенко В.К. Синдром крупа у детей: предрассудки и доказательная медицина // Фарматека. 2018. № 1. С. 15–22.
3. Диагностика и неотложная терапия угрожающих состояний у детей при заболеваниях органов дыхания: Учебное пособие / Под ред. В.В. Карпова. Ростов-на-Дону: Изд-во РостГМУ, 2016.
4. Safoyeva Z. F., Samiyeva G. U. RESPIRATORY TRACT MICROBIOCENOSIS DISORDERS IN CHILDREN WITH ACUTE STENOTIC LARYNGOTRACHEITIS // Академические исследования в современной науке. – 2022. – Т. 1. – №. 15. – С. 43-44.
5. Safoeva Z. F., Utkurovna S. G. DYSBIOTIC UPPER AIRWAY DISORDERS IN CHILDREN WITH ACUTE STENOTIC LARYNGOTRACHEITIS // World Bulletin of Public Health. – 2022. – Т. 11. – С. 1-4.
6. Safoeva Z., Samieva G. Treatment of children with acute stenosing laryngotracheitis in conditions of prolonged tracheal intubation // Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 6. – С. 185-190.
7. Safoyeva Z. F., Samiyeva G. U. CLINICAL AND IMMUNOLOGICAL FEATURES AND THERAPY OPTIONS FOR RECURRENT LARYNGOTRACHEITIS IN CHILDREN // Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 105-106.
8. Farxotovna S. Z. MODERN CONCEPTS OF RECURRENT LARYNGOTRACHEITIS IN CHILDREN: PROBLEMS AND SOLUTIONS // JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. – 2022. – Т. 7. – №. 1.
9. Safoeva Z. F., Samieva G. U. ENDOGENOUS INTOXICATION SYNDROME IN CHILDREN AND ITS EFFECT ON THE CLINICAL COURSE OF VARIOUS FORMS OF LARYNGOTRACHEITIS // Materials of International Scientific-Practical Conference. – 2022. – С. 25.
10. Сафаева З., Абдувахидова А. СОВРЕМЕННЫЕ ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ОСОБЕННОСТИ ЛЕЧЕНИЯ РЕЦИДИВИРУЮЩЕГО ЛАРИНГОТРАХЕИТА У ДЕТЕЙ // Solution of social problems in management and economy. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 62-65.
11. Сафаева З., Абдувахидова А. РЕСПИРАТОРНЫЕ МИКРОБНЫЕ ИНФЕКЦИИ У ДЕТЕЙ С ОСТРЫМ СТЕНОЗИРУЮЩИМ

ЛАРИНГОТРАХЕИТОМ //Science and innovation in the education system. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 71-73.

12. Сафоева З., Самиева Г., Саттарова С. Формирование рецидивирующего стенозирующего ларинготрахеита у детей в зависимости от их возраста, анамнеза и респираторно-аллергологического статуса //Журнал биомедицины и практики. – 2021. – Т. 1. – №. 3/2. – С. 152-158.
13. Сафоева З. Ф. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА НЕВРОЛОГИЧЕСКОЙ СИМПТОМАТИКИ У ДЕТЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ВИДА РОДОРАЗРЕШЕНИЯ //Молодежь и медицинская наука в XXI веке. – 2018. – С. 61-63.
14. Царькова С.А. Острый стенозирующий ларинготрахеит у детей // Российский вестник перинатологии и педиатрии. 2016. № 1. С. 96–103.